

Boudewijn Chabot MD PhD

- Psychiater voor ouderen (in ruste)
- Onderzoeker van het zelfgekozen levenseinde
- Uitweg. Waardig levenseinde in eigen hand
- Film (1): Sterven in eigen regie. Ooggetuigen
- Film (2): De Heliummethode

Humane / waardige levensbeëindiging zonder dodelijke handeling van arts

- 1. Afzien van eten en drinken + palliatieve zorg
- 2. Zelf dodelijk middel verzamelen met informatie uit film en boek Uitweg: barbituraat, chloroquine, opiaat
- 3. Heliumgas uit tankjes voor ballonnen inademen is legaal en effectief

Zie keuzemenu van de film Ooggetuigen

Vrijwillig Stoppen Eten en Drinken om het levenseinde te bespoedigen -VSED

Meerkeuzevraag, noteer uw antwoord svp:

- 1. Is VSED een poging tot zelfdoding?
- 2. In geval van overlijden: is het een suïcide?
- 3. Is het een natuurlijke dood?
- 4. Geen van deze antwoorden
- Hebt u zelf ervaring met VSED in uw praktijk?

VSED: een reactie tegen de medicalisering van het sterven

- Rol arts bij VSED is counselen
- geeft informatie, helpt bij gesprek
- met dierbaren pro of contra VSED
- geen beslisser en geen uitvoerder

VSED, wat is er bekend?

- Hoe vaak? 600 – 2000 / jaar
- Bij wie? Hoogbejaard en/of 'kanker'
- Hoe lang? Afhankelijk van hoeveel je drinkt
< 1 week – 1 maand of langer
- Is dat goede dood? Ja, mits palliatieve zorg

Karin vertelt over VSED die niet goed is verlopen

- Haar vader (80), ernstige Parkinson
- Na overlijden van zijn vrouw
- Euthanasieverzoek afgewezen (scen-arts)
- Bij opname in verpleeghuis met Kerst
- Vond de SO het euthanasieverzoek 'te vroeg'
- Vader: 'Dan stop ik met eten en drinken'

VSED kan goed verlopen mits voldaan aan voorwaarden

- 1. Pt kan accepteren dat er op afzienbare tijd einde aan komt (dood blijft een KWAAD)
- 2. Intimi accepteren besluit en willen helpen
- mondverzorging geven; ze zijn ogen van arts
- Arts verleent pall zorg: geen pijn, geen angst, en anticipeert op een delier door uitdroging

Waarom kiest men voor VSED bevolkingsonderzoek Chabot

- Een combinatie van somatische klachten,
- afhankelijkheid, verlies van waardigheid
- somber, eenzaam, geen toekomst zien
- Ik wil zelf beslissen over mijn eigen dood
- Een combinatie van deze redenen

Verzachting van ongemak VSED en mondverzorging

- Lichaam maakt bij vasten na enkele dagen endorfinen en ketonlichamen (pijnstillers)
- Mond opfrissen (vochtig met vernevelaar, Ijsplinters, ijslolly (< 50 cc))
- Speeksel vervangen met gel of spray
- Speeksel stimuleren met suikervrije kauwgom
- Schimmelinfectie van mond voorkomen

Complicatie van VSED: een delier is test voor kwaliteit van zorg door arts

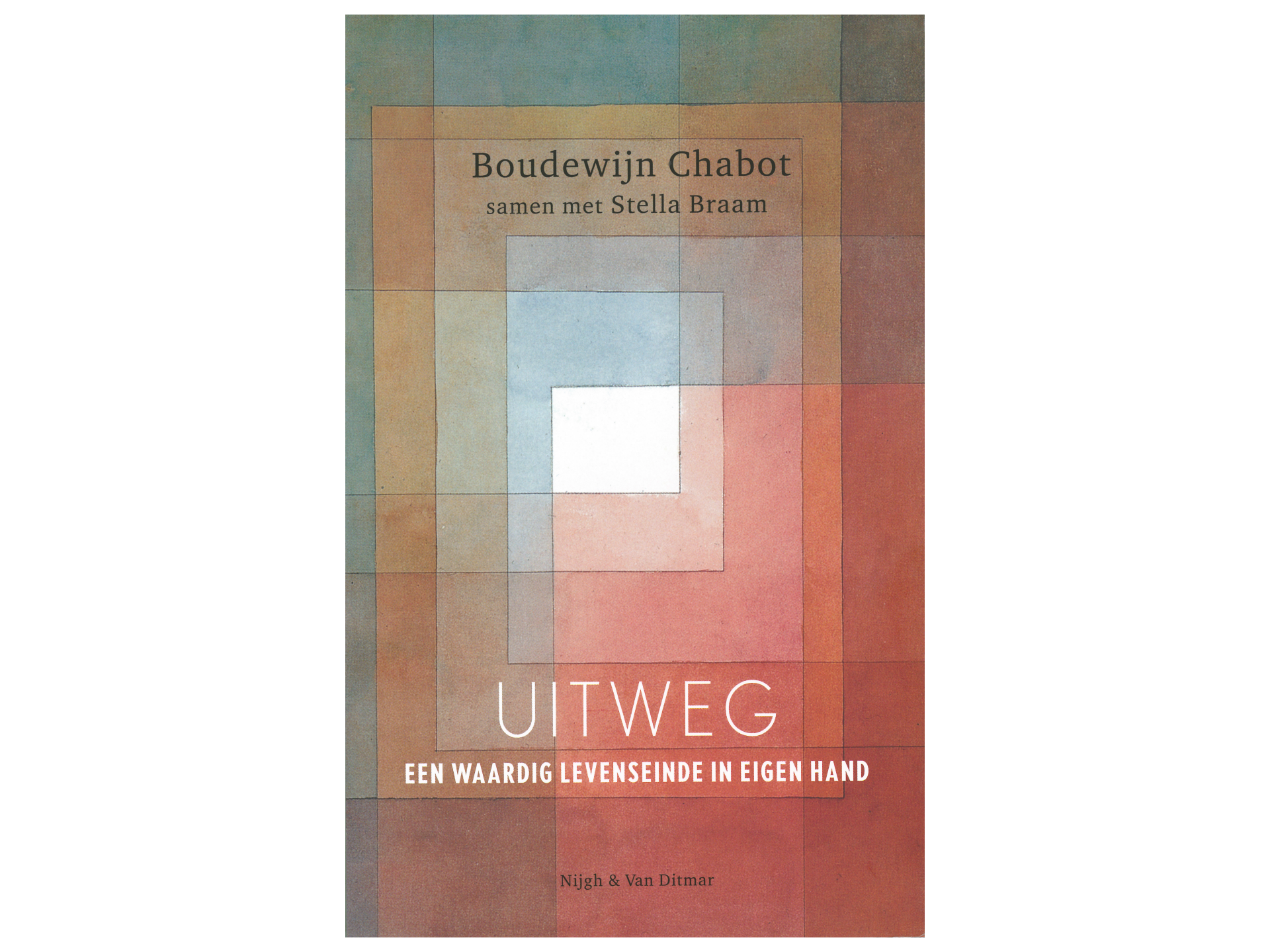
- Arts legt $\pm 50\%$ kans hierop uit aan pt én intimi want er is uitdroging in de terminale fase
- Geeft pt toestemming voor pall sedatie?
- Is delier tijdens VSED een refractair symptoom
- Arts legt familie uit waarop ze moeten letten
- Arts of waarnemer is telefonisch bereikbaar
- Overdracht van afspraken in logboek is perfect

Wilsbekwaam bij besluit tot (zelf-) euthanasie?

- Patiënt kan informatie begrijpen
- Is in staat tot afweging: voor en tegen
- Beseft dat dood onomkeerbaar is
- Kan tot een besluit komen

de film Ooggetuigen van sterven-in-eigen-regie
is te streamen

op www.eenwaardiglevenseinde.nl

Boudewijn Chabot
samen met Stella Braam

UITWEG
EEN WAARDIG LEVENSEINDE IN EIGEN HAND

Nijgh & Van Ditmar